

Szakdolgozat

Nagy Sándor

Debrecen

2011

Debreceni Egyetem

Informatikai Kar

Szakdolgozat

Magvető Kiadó debreceni fiókja

Alföldi Magvető

Témavezető:

Dr. Bényei Miklós

nyugalmazott egyetemi docens, az
MTA doktora, címzetes egyetemi

Készítette:

Nagy Sándor

Informatikus-könyvtáros

1. Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék

1.	Tartalomjegyzék	2
2.	Előszó	4
3.	Alföldi Magvető Kiadó története.....	7
3.1.	Előzmények	7
3.2.	Magvető Kiadó	8
3.3.	Kezdetek (1954-1955 eleje).....	9
3.4.	1955	9
3.5.	1956	10
3.6.	1957	10
3.7.	További tervek, avagy a meg nem valósult elképzelések.....	11
4.	Alföldi Magvető Kiadó működése	13
4.1.	Működése, felépítése	13
4.2.	Kiadó marketingje.....	13
4.3.	Kiadó jelentősége.....	13
5.	Durkó Mátyás élete és munkássága.....	15
6.	Beszélgetés Boda István költővel.....	17
7.	Kiadó által megjelentetett könyvek	22

7.1.	1954	22
7.2.	1955	23
7.3.	1956	29
7.4.	1957	37
8.	Összefoglalás	39
9.	Irodalomjegyzék	40
9.1.	Könyvek.....	40
9.2.	Tanulmányok, cikkek.....	40
9.3.	Folyóiratok.....	40
9.4.	Internetes, elektronikus források.....	40
10.	Mutatók.....	42
10.1.	Személyek	42
10.2.	Intézmények	44
11.	Köszönetnyilvánítás	45

2. Előszó

Szakdolgozatom témája az Alföldi Magvető Kiadó. Céлом a kiadó működésének bemutatása, valamint tevékenysége eredményének ismertetése. Ezt teszem úgy, hogy közben szeretném a kiadó pozitív hatásit és létjogosultságát bebizonyítani. Közben szeretnék kitérni az ott dolgozók és a kiadó munkáját segítőkre is. Munkámat nehezíti a fennmaradt dokumentumok szinte teljes hiánya és a viharos korszak melyben az intézmény is kénytelen volt dolgozni, de erről később beszámolok. Dolgozatomban szeretném kiemelni az Alföldi Magvető hatását a kulturális és társadalmi életre a Tiszántúlon.

Irodalomkutatásomat a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban, valamint a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtárban végeztem. Kutató munkámat nagyobb összefoglaló művekkel kezdtem, majd azok irodalomjegyzéke alapján egyre szűkebb témájú művekhez jutottam. Nagy segítségemre volt dr. Bényei Miklós személyesen és az általa készített részletes debreceni helytörténeti bibliográfiájával. Sikerült átnézni az akkor megjelent időszaki kiadványokat is (Szabad Nép, Alföld, Debreceni Szemle). Felvettem a kapcsolatot a jelenleg is működő Magvető Kiadóval is, de ott nem tudtak segíteni és az OSZK-hoz irányítottak. Írtam levelet a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárnak is, de onnan ott se található a kiadóval kapcsolatos dokumentum. Valamint személyesen is tudtam beszélni Boda István debreceni költővel, aki verseket is adatott ki a kiadónál.

Történeti ismertetésben évenként haladok. A tárgyalásban kitérek a külső politikai és társadalmi helyzetre, mely nagy hatással volt a Magvető működésére is. Külön tárgyalom a kiadó felépítését és működését. Egy másik részben a Magvetőnél dolgozó fontosabb személyekről is készítek leírást.

A munkám végén számon veszem egyenként a kiadott munkákat, melyekről az adatokon kívül néhány szót is szólok. A könyveket időrend szerint csoportosítottam, évenként így párhuzamba állítva a történeti tárgyalással. Nem sikerült 3 munkát beszerezni és személyesen kézbe vennem, ezekből csak egy-egy példány található az OSZK-ban védettség alatt, va-

lamint a Lucretius műve ugyan megtalálható a megyei könyvtár katalógusában, de a raktárban már nem.

Tehát az alábbi könyvek hiányoznak a listáról:

- Császár Klára: Ha már megvirradt, 1955
- Három aranyalma (népmesék), 1955 (1. kiad.)-1956 (2. kiad.)
- Lucretius: A természetről, fordította: Tóth Béla, 1957

Szakdolgozatomat irodalomjegyzékkel zárom, melyben az általam felhasznált irodalom és a kiadó által megjelentettet munkák is megtalálhatóak, valamint tartalomjegyzékkel és mutatókkal. Tartalomjegyzékben a fejezetek és alfejezetek szerint lehet visszakeresni a dolgozatban. A mutatóban pedig személynevekre és intézményekre lehet keresni.

Nagy Sándor

3. Alföldi Magvető Kiadó története

3.1. Előzmények

A 2.vh utáni Magyarország konfliktusokkal és vitákkal teli, instabil időszakában járnunk. Ahol egy számkra idegen állami rendszert próbálnak bevezetni és megszilárdítani. Ez némelyekből ellenállást vált ki, másokból viszont a feljebbjutás és kiemelkedés lehetőségét adja meg.

Ezen korszakban a kultúrában is a marxista elvek próbálnak gyökeret eresztetni, ennek segítséget próbált az állam is adni. Több kongresszust is tart az MDP (Magyar Dolgozók Pártja), melyen belül sok kérdésen kívül kultúrpolitikai témában is vitákat folytatnak. A 2. kongresszussal párhuzamosan 1951-ben, megtartják az Írószövetség 1. kongresszusát. A gyűlésen a sematikus ábrázolást, mint a szocialista realizmus betegség legyőzősét tekintik fő cél-nak, mely szerintük a dogmatikus politikai intézkedéseknek a következménye. A párt és az akkori politika szerint a problémák leküzdése kétfrontos harcot kívánt meg a revizionizmus és a dogmatizmus ellen (főleg az előbbivel szemben).

Fordulatot mégis az 1954 májusában tartott 3. kongresszus hozott. Ekkor fogalmazták meg, hogy demokratikusabbnak kell lennie az irodalomnak és a művészeteknek. Ezen cél elérésének egyik lépését a decentralizálásban látták. Így születet meg a döntés a vidéki kiadók fejlesztéséről és határozat a Magvető Kiadónak három független fiókjának a létrehozásáról (Alföldi, Tiszántúli, Dunántúli Magvető). A kongresszuson hangzott el (1954. május):

„Messzemenő hatáskörrel kell felruházni a kulturális életnek azokat a műhelyeit, amelyek helyileg az alkotómunka támogatására hivatottak. A művészeti szövetségektől, könyvkiadóktól, színház- és filmdramaturgiáktól, szerkesztőségektől a nagyobb felelősség és önállóság alapján több kezdeményezést várunk.”

„Meggyőződésünk, hogy a szocialista kultúra demokratizálása tendenciának erősítése, a párt- és állami irányítás túlcentralizálása oldásának törekvése, az irodalmi műhelyek szak-

mai önállóságának és felelősségének a növelése légkörében született meg az állami határozat 1954-ben általában a vidéki könyvkiadók – így a debreceni Alföldi Magvető létrehozásáról.”

A továbbiakban szeretném bemutatni a debreceni kiadó történetét évenkénti felosztásban. Én munkámban ez alapján csoportosítottam a műveket is. ezen kívül létezik még egy csoportosítási forma melyet Durkó Mátyás használ Debreceni Szemlében megjelent tanulmányában. Ez a felosztási forma funkciók szerint rendezi a megjelent alkotásokat:

- A tájegység összefoglaló irodalmi helyzete bemutatására egy mű, egy irodalmi antológia vállalkozott. Ez a kiadó összetevékenységének 5,5%-a.
- Lényegileg már előzetesen maguknak jó nevet szerzett, befutott írók munkáinak közreadását 3 kötet képviseli. Ez a kiadó összetevékenységének 16,7%-a.
- Fiatal, illetve a pályán még kezdő írók, költők bemutatását, első köteteik megjelenését szolgálta 5 kötet – a kiadó összetevékenységének 27,8%-a.
- A haladó hagyományok kritikai ápolásának funkcióját, klasszikusok elfelejtett művei közreadását teljesítette 4 kötet, az összes megjelent mű 22,3%-a.
- Közérdeklődésre számot tartó, társadalomtudományi szakmunka közreadását 2 kötet képviselte 11,1%.
- A tájegység népművészeti kultúrájának terjesztését, ápolását, megmentését szolgálta 2 kötet 11,1%
- Végül a tájegység íróitól származó műfordítást 1 kötet adott közre, az összes példány 5,5%-a.

3.2. Magvető Kiadó

A kiadót 1955-ben hozta létre a kulturális minisztérium, mint a Magyar Írószövetség könyvkiadóját. Célja a kortárs szépirodalom megjelentetésére. Versenytársa akkoriban a Szépirodalmi Könyvkiadó volt. 1956 után a kiadó állami irányítás alá került. A kiadó műveit a Szent István körüti Magvető könyvesbolt is terjesztette, ez azonban a rendszerváltás után beolvadt a Libri könyvterjesztő vállalat hálózatába. A kiadó 1993-ban KFT-vé alakult, majd a Líra Könyv Zrt. vásárolta meg. A kiadó több fiókkiadó üzemeltetését is megkapta megalakulása után:

- Alföldi-
- Tiszántúli-
- Dunántúli Magvető.

A kiadó vezetői:

- Kardos György (1961. október 6.-1986)
- Jovánovics Miklós (1986-1990)
- Hegedűs Mária (1990-1993)
- Morcsányi Géza (1995-)

3.3. Kezdetek (1954-1955 eleje)

A kiadói-szerkesztői személyes megbízásról szóló irat 1954. szeptember 1-től datálja a megbízást a Magvető létrehozására Debrecenben. A kiadó valódi létrejöttét azonban az első mű kiadásával szokták egyeztetni. A debreceni városi tanács 1954 decemberében határozott úgy, hogy támogatja, anyagilag is a Túl a Tiszán című antológia kiadását (december 21). Valamint 1955 megjelent Csokonai Vitéz Mihály elegyes poétai munkái című jubileumi emlékkötete. Ez a két kötet harangozta be a debreceni kiadó létrejöttét. A művek mind tartalmi és formai szempontból megfeleltek feladatuknak. Fontos itt megemlíteni, hogy a Túl a Tiszán c. mű esetében még nem beszélhetünk Alföldi Magvető kiadóról, hiszen maga a központi intézmény is csak ez alatt jött létre. Ezen munka Alföld Könyvkiadó néven jelent meg.

A kiadó kezdetekben társadalmi munkával működött és egy éves kiadási tervel rendelkezett. Az állami tervek alapján a vidéki kiadók külön önálló tervező, kötet-készítő, szerkesztő, kivitelezés tervező munkát is végeztek. Ezt a munkát az Alföldi Magvető Kiadónál egy személy Durkó Mátyás végezte, félállásban. Ebben az állapotban a kiadónak 7 munkája jelent meg (1954-1955-ös évben megjelent kiadványokról van szó).

3.4. 1955

Az év melyben a kiadó már stabilabb állapotban működhetett és elkezdhetette mecénás szerepét, ezt 5 író és költő munkájának kiadásával vitt véghez. Kiadta Boda István debreceni

költő verseskötetét, Császár Klára miskolci író első elbeszélés gyűjteményét, Tóth Endre verseit, Kiss Tamás ifjúsági regényét Csokonairól.

A művek változatos sikert arattak, Boda István, aki akkor már befutott költő volt csak dicsérték. A kezdő írókat és költőket, még az ekkor előforduló kiforratlanságok miatt lehetett rosszal illetni. Magukban a kiadásokban is előfordultak szerkesztési hibák. Durkó Mátyás szerint ezt még szerkesztéskor észre kellett volna venni. Véleményem szerint mivel az Alföldi Magvető még elég korai szakaszát élte ezek könnyen előfordulhattak.

3.5. 1956

1956-os év a magyar történelem és a kiadó életében is viszontagságos időszak kezdetét jelentette. Az Alföldi Magvető kapcsolata megváltozott a központi kiadóéval. Szombathelyi Ervin-t állította a vidéki kiadók felügyeletére, belső szerkesztőnek. Ezáltal az eddig szinte függetlenül működő intézmények kezéből kikerült a kötetek technikai szerkesztése. Úgy is lehet mondani, hogy létrejött egy tartalmi másodszerkesztés (ez a tervezési és lényegi munkálatokba nem szólt bele, de a stiláris szerkesztés aprómunkáiba igen) is.

A változás eredménye a kritikusok szerint meglátszott a készített munkákon is. Az irodalmi társaság és a debreceni szellemi elit szintén önálló kiadóra és újságokra vágyott. Durkó Mátyás szerint a kiadó csak így volt fenntartható és később a tartalmi „cenzúra” ellen felehetett volna lépni. Ám erre a forradalom után már nem volt lehetőség.

Ez az év termékeny volt a kiadó életében. Újból megjelent a nagy népszerűségnek örvendő Három arany alma népmesés kötet. Sikerült két tanulmánykötetet kiadni néprajzi és történelmi témában. Valamint fojtatta az Alföldi Magvető eddigi irodalmi mecénás munkáját kezdő és befutott költők (Egri Lajos, Kiss Tamás) műveinek kiadásával és Krúdy Gyula ritka kisregényeinek összeállításával. Véleményem szerint a kiadó egyik legnagyobb eredménye ebben az évben a Felső-tiszai népmesék, mesés kötet megjelentetése, mely rendhagyó a maga nemében.

3.6. 1957

Az Alföldi magvető Könyvkiadó munkája 1957. augusztus 31.-vel szűnt meg. Azt, hogy a forradalom után ilyen sokáig fennmaradt több dolognak egyszerre köszönheti:

- a) Vidéken működött és viszonylag kiesett a központ hatóköréből.
- b) A debreceni irodalmi társaság nagyon ritkán képviseltette magát a központi gyűléseken.
- c) Elhivatott alkalmazottja, aki ilyen időkben is dolgozott.

A kiadó ezen évben két kötetet adott ki, egy idegen mű fordítását Lucretius: A természetről és Oláh Gábor válogatott költeményeit. A gyűjteményes kötetet a helyi és az országos irodalmi társaságok és kritikusok is nagy örömmel fogadták. A műfordítás utolsó műként nem jelenhetett meg teljes pompájában. Az Alföldi Magvető egyre jobban központi irányítás alá került és az a költségcsökkentést tartotta szem előtt a művek kiadásánál.

3.7. További tervek, avagy a meg nem valósult elképzelések

A debreceni kiadó előre tervezett, ezért fontos megemlítenünk a megszűnése utáni időszakra vonatkozó meg nem valósult terveket, elképzeléseket. Az intézmény mivel már kezdett megerősödni, „gyökeret eresztetni” ezekben bővelkedett:

- Kiss Tamás Csokonai-regényének 2. része
- Egri Lajos, Kalász László, Rácz Károly, Bényei József első verseskötete
- Borsodi Gyula (Miskolc), Tóth Endre, Koczogh Ákos új elbeszélés kötete
- új regény Egri Lajostól
- új tanulmány kötet Juhász Géza és Barta Jánostól
- Tóth Árpád prózai írásainak gyűjteménye Kardos Pál gondozásában
- Gulyás Pál válogatott versei Kiss Ferenc szerkesztésében
- Oláh Gábor szatirikus regénye Az idomító
- A debreceni munkásmozgalom története folytatása
- Juhász Géza és Kádár Zoltán közös tanulmánya Móricz és Medgyessy művészetének közös vonásiról

A listán látszik, hogy szép, ambiciózus kiadási tervek ezek. Sajnos nagy részük egyáltalán nem valósulhatott meg. Töredéke később (8-10 év) vagy jóval később jelenhetett meg.

4. Alföldi Magvető Kiadó működése

Ebben a fejezetben a kiadó felépítéséről, működéséről, annak hatásairól és az intézményben dolgozók vagy ahhoz valamilyen módon kötődő személyekről fogok írni.

4.1. Működése, felépítése

Mint az már a történeti részben említettem. A kiadó működésnek kezdetén egy alkalmazott Durkó Mátyás félállásban dolgozott. Később csatlakoztak hozzá más személyek is önkéntesen.

A kiadó műveit az Alföldi Nyomdában nyomtatta ki, két kivétellel: Felső-tiszai népmesék, Egri Lajos: Rőzseláng. Az előbbi két mű a Franklin Nyomdában nyomták ki Budapesten. A kapcsolat a kiadó és a debreceni nyomda között ezek és Durkó Mátyás tanulmánya alapján jó lehetett.

4.2. Kiadó marketingje

A kiadó népszerűségét próbálta növelni és terjeszteni azzal, hogy az akkor elérhető különböző médiumokban próbált meg hirdetéseket megjelentetni.

Ilyen hirdetést találhatunk például az Alföld című folyóirat különböző kiadásainak hátulján. A reklámok a kiadó újonnan megjelent műveit népszerűsítik és biztatják az olvasókörzöset az Alföldi Magvető kiadványainak vételére. Feladásuk és megjelentetésük nem lehetett nehéz, hiszen Durkó Mátyás szerkesztőként dolgozott az Alföld-nél. „Vásároljuk Az ALFÖLDI MAGVETŐ könyveit!”(1956 VII.évf. 5.szám) „OLVASD a Debreceni Könyvkiadó könyveit!” (1955 VI.évf. 3. szám)

4.3. Kiadó jelentősége

Sokak szerint nem volt nagy hatással a kultúrára az Alföldi Magvető működési. Szerintem felpozícionálta az irodalmi életet, párhuzamosan az Alföld folyóirat megjelenésével. Lehetőséget biztosított a debreceni és környéki íróknak a bemutatkozásra országos szinten is.

Fontos kulturális szerepet töltött be ebben a régióban és bebizonyította, hogy van értelme a vidéki kiadóknak, habár teljesen függetlenül működni és kibontakozni ilyen rövid idő alatt nem tudott.

Abban talán a többségnek igaza van, hogy nem fogyott olyan jól a kiadványai, mint a fővárosi kiadóké, de mégis színvonalban oda tartozott. Mindez betudható annak, hogy kevés reklámot kapott és mecénásként a még kevésbé ismert kezdő tehetségeket is felkarolta. Kinek művei emiatt nem fogytak olyan jól, mint a már befutott nagy költőké és íróké (Illyés Gyula, Szabó Lőrinc, stb.)

5. Durkó Mátyás élete és munkássága

„Durkó Mátyás a hazai andragógia jeles személyisége. Nem „csupán” kutatta és tanulmányozta a felnőttoktatást, de múlthatatlan érdemei vannak az andragógia, mint tudomány elismertetésében, bevezetésében, rendszerelméleti feldolgozásában, funkcióbeli felosztásának kialakításában. A felnőttoktatás akkreditációja is az ő nevéhez fűződik. Emberileg és munkájában is hitte, hogy meg kell próbálni megtalálni a hangot minden fajta társadalmi és műveltségi közegből érkező emberrel, és hogy mindenkitől lehet valamit tanulni. A felnőttoktatással való kapcsolata a népművelési kérdések iránti érdeklődéséből indult ki. Szerinte a tanulás, művelődés permanens folyamat, amelynek az iskola megalapozója, de nem tulajdonosa és az életünkön át tartó képzésben, tanulásban igen nagy szerepe van az önművelésnek és az iskolán kívüli művelődési formáknak.” (Szilágyi Szilvia: A magyar felnőttoktatás kiemelkedő alakjai a XII. század második felében, Pécsi Tudományegyetem - Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar honlapja <http://feek.pte.hu/kozep/>)

1926-ban született Békésen. Már kisdíák korában szoros kapcsolatba került a neveléssel. Szegény családból származott, ezért már gimnazista korában fogadott tanítványokat (innen származnak első pedagógiai élményei is. Példaképe Karácsony Sándor volt és kedvelte a népi írókat. Miután befejezte a gimnáziumot levente-munkatáborba vitték, ahonnan megszökött és 1945-ben gyalog ment el Debrecenbe. Beiratkozott a Kossuth Lajos Tudományegyetem Irodalom-történeti Intézet magyar-francia szakára. Itt gyakornok, majd demonstrátor és tanársegéd lett, valamint a Ságvári Endre Főiskolás Népi Kollégium igazgatója.

Tudományos munkásságát 1950-től számítjuk. Móricz Zsigmondról és Oláh Gáborról több tanulmányt is ír. 1954-től 1958-ig az Alföldi Magvető Kiadó vezetője. Később pedagógiai pályára lépett, felismerte az iskolán kívüli népművelés fontosságát. 1956-ban saját népművelési szemináriumot indít az egyetemen, majd az ő kérésére Népművelési szak is indul a vezetésével. 1957-től a Pedagógiai Intézet adjunktusa, 1965-ben docense és 1966-tól a neveléstudományok kandidátusa. 1971-ben megalakult a Felnőttnevelési és Közművelődési tanszék, melynek vezetője nyugdíjba vonulásáig (1985). Sokat tett az andragógia kutatásban és fejlesztésben Magyarországon. 2005-ben hunyt el. „Tudományos munkássága következetes, az utó-

kor számára is felbecsülhetetlen.” (Szilágyi Szilvia: A magyar felnőttoktatás kiemelkedő alakjai a XII. század második felében, Pécsi Tudományegyetem - Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar honlapja <http://feek.pte.hu/kozep/>)

6. Beszélgetés Boda István költővel

Interjú Boda Istvánnal 2011. április.

A kérdező: Nagy Sándor egyetemi hallgató

Az érdekelné a leginkább, hogyan vált költővé? Mivel kezdődött?

Tanyán születtem és ott éltem 20 éves koromig. Nagy-tanya, ahogy mi neveztük, Kisvárda melletti uradalmi birtok volt, apám cselédként itt dolgozott. Heten voltunk testvérek. Édesanyám gyönyörűen énekelt, különösen a népballadákat. A tanyasi asszonyok előtt nagy tekintélye volt, szívesen köré gyűltek, és hallgatták énekét. A verseket is szerette, sokszor eszembe jutnak azok a sorok, amelyekre még gyermekkoromban megtanított.

Utólag visszagondolva ez a közösség, ez a táj és ezek az emberek járultak hozzá ahhoz, hogy költőként is próbáltam kifejezni magamat.

Igazán nagy hatással még a könyvek voltak rám, főként a versek vonzottak, a rím a ritmus szinte együtt nőtt velem.

Iskoláimat tekintve 3 meghatározó élményem volt:

- ❖ Az elemi iskola, ahova jártam részben osztott katolikus iskola volt. Sohase felejttem el tanítónőmet, Eszterhay Erzsikét, aki úgy tanította a verseket, hogy szinte maga is költővé vált.
- ❖ A gimnázium, ahová némi késéssel kerültem be, most ünnepli fennállásának 100. évfordulóját. Örööm Szemetkay József tanárom emlékét, akinek sokat köszönhetek: tudós pedagógus volt, verseimet megmutattam neki, és ő hitt bennem.
- ❖ Majd az egyetem következett Debrecenben, ahol a költészettel érdemben is tudtam foglalkozni. Szerencsém volt a tanáraimmal, Bartha János, Kardos Pál, Juhász Géza, Szabó István, Szabó Dezső arcát, tekintetét és tanításaikat mindenütt fel tudtam használni.
- ❖ Az egyetemen különösen is sokat köszönhettem Koczogh Ákosnak, aki az első nagy irodalomszervező volt Debrecenben. Lakására gyűltünk össze irodalmi beszélgetésre,

és ő felolvasott nekünk szamizdatként terjesztett Németh László és Illyés Gyula műveket

Első versem még középiskolás koromban jelent meg az akkori ifjúsági lapban. Egy kicsit attól kezdve mertem számítani magamat költőnek.

Milyen debreceni költőnek lenni most és akkor?

1950-ben érkeztem Debrecenbe, bölcsész hallgató lettem magyar-történelem szakon. Pályámon nagy segítséget jelentett, hogy ideérkezésemet már némileg megelőzte (persze erősen idézőjelben) „akkori hírnevem”. Több vers állt már akkor a hátam mögött és ezek a Csillag-ban a Magyar Írók Szövetségének folyóiratában láttak napvilágot. Ezek hátszele jó ajánlólevél volt, s tanárain és egyetemi társaim is költőként fogadtak el.

Szerencsés volt a debreceni indulásom, az előbb már említett Koczogh Ákos sikeresen alapította meg Debrecen első irodalmi folyóiratát 1945 után, és bevont engem is a szerkesztésbe. A folyóirat, amely negyedévenként hagyta el Építők címmel a nyomdát, néhány év után az Alföld címet vette fel.

Tagja lehettem tehát a szerkesztőbizottságnak, így részese egy kicsit az irodalmi életnek is. Hosszú évekig szerkesztettem a lap versrovatát. Olyan írókat is megnyerve a közlésnek, mint Illyés Gyula, Szabó Lőrinc.

Velem majdnem egy időben kezdték a pályájukat az egyetemen és a folyóiratnál: Bihari Sándor, Danyi Gyula, Stetka Éva, Kalász László.

Folyóirat életképességét bizonyítja, hogy az havi folyóirattá válván ma is rendszeresen megjelenik, és teret biztosít az alkotóknak, Debrecen és az ország más területén.

A folyóiratnál néhány főszerkesztő-váltást átéltem. Igazán érdekes és izgalmas Mocsár Gábor szerkesztése alatt volt az irodalmi élet, amikor a lap az irodalom közlése mellett társadalom politikai kérdések megvitatását is felvállalta.

Érdekessége még a folyóiratnak, és ebben nekem is fontos szerepem volt, hogy rendszeresen közölt illusztrációkat, a Debrecenben élő festőművészek és grafikusok alkotásait. (Holló László, Menyhárt Béla, Móré Mihály, Józsa János stb.).

Jelenleg az Alföld új főszerkesztőjével az élén elsősorban az avantgárd és a posztmodern ízlésvilágot szolgálja. És ezen alkotók közlését részesíti előnyben.

Alakult-e akkor irodalmi társaság itt Debrecenben?

Debrecenben 1945 után nem volt irodalmi társaság. Az addig működő Csokonai kör megszűnt és az írók és alkotóművészek elsősorban az Alföld körül szerveződtek.

Az írók szervezeti életét a Magyar Írók Szövetsége debreceni szervezete biztosította. Budapest után Debrecenben működött a legnagyobb írócsoport, és ezen csoport tagjai meghatározó szerepet játszottak kulturális életében is.

Színes irodalmi esteket szerveztek, amelyben az élő magyar irodalom legjelesebbjei is felléptek (Illyés Gyula, Déri Tibor, Veres Péter, Szabó Pál, Benjámin László, Csoóri Sándor stb.). Sőt ez a kör és az Alföld szerkesztősége együttesen teremtettek kapcsolatot a kisebbségi irodalom képviselőivel is. Így lett rendszeres szerzője például a lapnak Sütő András, akinek nem egy drámája az Alföld hasábjain jelent meg először.

Volt akkor Debrecennek önálló Kiadója! Hogyan jött létre? Mi volt az előzménye? Úgy olvastam, hogy régóta várták már.

Az eddig elmondottakból világosan következik, hogy Debrecen és főként a debreceni irodalom megérett egy önálló kiadóra is. Így jött létre az Alföldi Magvető kiadó, amely az országos Magvető Könyvkiadónak leányvállalata volt. Szerkesztője, létrehozója, mindenese Durkó Mátyás, aki nagy kedvvel és lendülettel segédkezett a kiadó gyakorlati működésében.

Jómagam is nekik köszönhetem, hogy két könyvem is a kiadó gondozásában látott napvilágot. Sajnos, nem tudott kiteljesedni több oknál fogva is.

Először is Magyarországon a könyvkiadás elsősorban és alapvetően főváros centrikus, s mint olyan, ő rendelkezett a könyvkiadással kapcsolatos anyagiakkal. De a történelem eseményei is közrejátszottak a kiadó sorsában.

1956 után meg is szűnt, anélkül, hogy hivatását ki tudta volna teljesíteni.

Hogyan zajlott egy könyv kiadása az Alföldi Magvető Kiadónál?

Az Alföldi Magvető is, mint kiadó a szokásos módon működött. Egy-egy írótól bekérte a kiadásra felajánlott verskötetet vagy regényt és azt lektoraira bízva döntött a megjelenésről vagy az elutasításról. A könyvkiadás gyakorlata szerint minden könyvkiadónál egy-egy művet elbírálandó két lektor működött. Ők szakmai szempontokat figyelembe véve adtak bírálatot a kéziratról.

Ha alkalmasnak vélték a megjelenésre, személyes kapcsolatot létesítettek a szerzővel és végleges formát (kötetcím, terjedelem, külső) együtt határozták meg.

Érdekesség, hogy a verseket sordíjjal fizették, ami természetesen akkor jövedelmezett jól, minél több sort sikerült a szerzőnek a könyvében érvényesítenie.

Ön szerint milyen volt a kiadott könyvek minősége?

Tartalmilag a lektorok adták a biztosítékot, hogy megjelentethető minőségű legyen. Kifogások esetén zajlottak a viták, a konzultációk a szerzővel.

Fizikailag. Ismertem az akkori nyomdatechnikát, amikor még „ólommal öntötték a betűket”. Nagyszerű munkát végzett az Alföldi Nyomda, még budapesti megrendelése is voltak. Akkoriban a legjobb minőségű könyveket nyomtatta, ebben benn volt az igazgató, Benkő István munkája is, amit igen nagyra becsültem.

Durkó Mátyással milyen volt a kapcsolata?

Külsőleg nagytermetű, magas ember volt, belsőleg mérhetetlenül kedves és megértő. Nagyon lelkesen, egyedül irányította az Alföldi Magvető Kiadót. Jól betöltötte feladatait. Barátomként szerettem, jó viszonyban voltunk egymással.

Mennyire befolyásolta a Kiadó működését az 56-os forradalom?

Az Alföldi Magvető nem működhetett tovább. Nagyon sok embert bebörtönöztek akkor, és sok költőt ellenségének tekintett az állam. Én is rendőrségi fogdába kerültem együtt Durkó Mátyással.

Kiss Tamás, Tóth Endre, az Ön kortársai az Alföld Magvető Kiadónál jelentették meg verseiket! Milyen volt velük a kapcsolata?

Szívesen emlékezem debreceni kortársaimra, akik közül nem eggyel az Alföldnél is dolgoztam például Kiss Tamás, Tóth Endre, később Baranyi Imre, Kovács Kálmán.

Közülük leginkább Tóth Endrével volt személyes kapcsolatom, aki ízig-vérig Debrecenhez kötődött. Tóth Endre mély sorsból érkezett. Amit átélt, nagyon szépen, példamutatóan adta át az olvasóinak. A Második világháború után sokáig némaságban élt, mái napig se tudom, miért. Később bekapcsolódott az Alföld munkálataiba, és ő lett az olvasó szerkesztője.

Mind a ketten sokkötetes költők, Bandit nagyon is kedveltem, és kedvelem ma is.

Visszatérve az Alföldi Kiadó megszűnésére, milyen hangulat uralkodott akkor itt, Debrecenben?

A hétköznapi és a szellemi élet is nyomasztó volt 56 után. A költők saját helyzetükkel voltak elfoglalva. Minden költőben és íróban ellenséget látott a hatalom.

Később stabilizálódott a helyzet, de már semmi se volt a régi. A párthoz közeli és akikben a párt megbízott, jutottak szóhoz. Még ezek után is voltak viták és konfliktusok az irodalmi folyóiratok körül (Alföld, Tiszatáj...). Az embereknek nem lehetett megszabni, hogy mit és hogyan írjanak.

A kiadó szerintem azért is nem alakulhatott újra, mert ha itt megengedik, akkor máshol is követelték volna.

Milyen volt a Kiadó hatása a debreceni kultúrában?

Az az igazság, hogy különösebben nem hozta lázba az itt élőket. Aki csinálták, persze, rajongtak és szerették. Statisztikailag nem lehet azt lemérni, hogy milyen hatással volt a kultúrára, ahhoz az idő is kevés volt és művek száma is. Nagy költőnek kellett lenni ahhoz az országban, hogy nagy hatást fejtsünk ki.

Aki vidéken élt és szerette volna megjelentetni műveit, az Pesten próbálkozott, de az ottani költők és írók miatt csak nagyon hátra tudott kerülni a várólistán.

Hogyan változott a helyzet a kiadó megszűnése után?

A kiadó bezárásával megszűnt a kötethez jutás lehetősége (évi 2-3 kötet). És mivel a fővárosban sokan vártak előttünk, beletelt 8-10 évbe mire megjelenhettek kötetünk. De azóta felnőtt már több nemzedék, és aki hisz az irodalom értékeiben, az látja a lehetőségeket.

7. Kiadó által megjelentetett könyvek

7.1. 1954

Túl a Tiszán

Megjelent: 1954

alcím: Tiszántúli írók és költők művei

A kötetet szerkesztette: Durkó Mátyás és Kiss Tamás

A beköszöntőt írta: Juhász Gyula

A kiadásért felel az „ALFÖLD” szerkesztőbizottsága

A szerkesztésért felel: Durkó Mátyás

A címlap Menyhárt József műve

A könyv terjedelme: 14,5 (A/5) ív + 4 tábla

Megjelent 2600 példányban

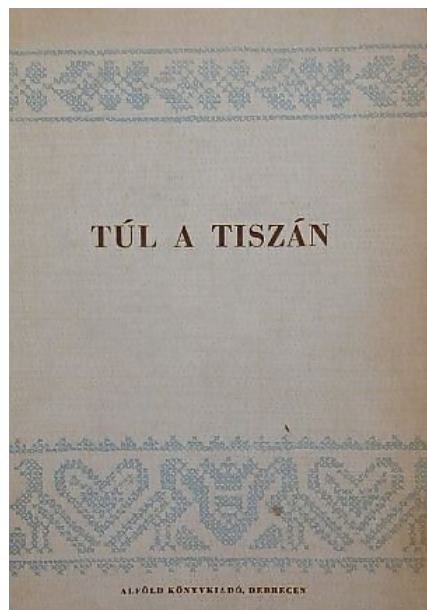
Ez a könyv az MNOSZ 5601-50 és 5602-50 Á szabványok szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1954-01-2540

Felelős vezető: Patai István

„Ez a könyv a debreceni könyvkiadás első szépirodalmi terméke a elszabadulás után. Megjelent 1954. december 21-én, az Ideiglenes Nemzetgyűlés összehívásának tízéves évfordulóján.”

A könyv, mint az fent olvasható az Alföldi Magvető kiadó nyitómunkája. A kiadó ekkor még Alföld Könyvkiadóként szerepel. A múlt és a jelen tiszántúli irodalmába enged betekintést a

mű, mintegy szembe állítva a két korszakot egymással. A kötet tartalmaz verseket és prózai műveket egyaránt. A könyv felépítése: címlap, verző, beköszöntő, művek, jegyzet, a kötetben szereplő írók és képek adatai, tartalom. A kiadvány keménykötésű, elvéve népi motívumokat tartalmaz a borítón és a képeken.

7.2. 1955

Boda István: Féltem a világot

Megjelenés: 1955

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó Igazgatója

Sajtó alá rendezte: Durkó Mátyás

A borítót tervezte: Szenes Róbert

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: D 217/7. Terjedelem: 4,8 (A/5) ív. Példányszám: 1650.

MNOSZ 5601-54 és 5602-50

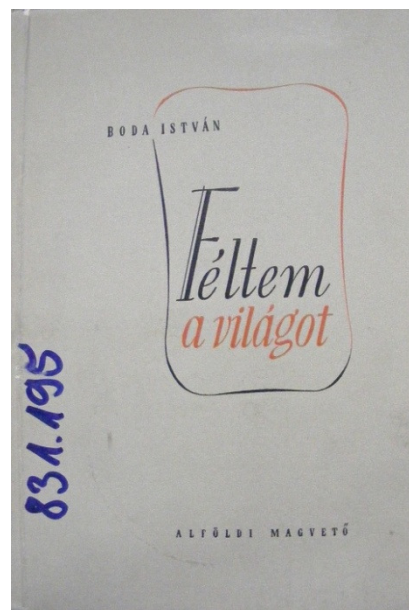
Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955-1283-1

Felelős vezető: Patai István

Ár: 4.-Ft

Verseskötet, Boda István műveiből válogatva. Puhakötésű borító és füzetes megjelenés, ragasztott lapok. A kötet a Magyar Írók Szövetsége Debreceni Csoportjának felelős szerkesztésében készült. A mű 88 számozott oldal terjedelmű. A kötet címlappal kezdődik, utána verző, majd maguk a versek következnek. Minden vers új lapon kezdődik. A verses kötet tartalomjegyzékkel zárul.

Boda István költő 1928-ban született és 1950 óta publikál műveket. A Féltem a világot című műve első önálló kötete. Stílusa egyszerű, lágy és falusias, vidéki motívumokkal teli.

Egri Lajos: Ház a bimbó utcában

alcím: Elbeszélések

A kiadvány a Magyar Írók Szövetsége debreceni csoportjának felelős szerkesztésében készült

Megjelenés: 1955

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Sajtó alá rendezte: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

A burkolót tervezte: Fazekas Péter

Kiadvány száma: D 257/2. Terjedelem: 12,6 (A/5) ív.

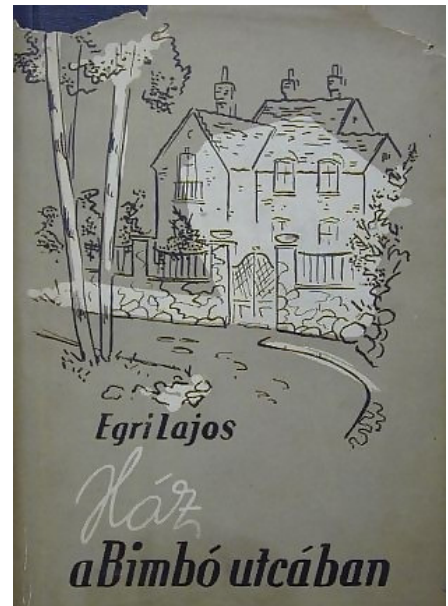
Példányszám: 3150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-50 és 5602-50 A szabvány szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955-1263-0

Felelős vezető: Patai István

A könyv Egri Lajos néhány elbeszélését tartalmazza, melyek valós helyszíneken játszódnak. A mű a címét az egyik elbeszélésről kapta. A kötet felépítése: címlap, verző, elbeszélések, tartalom.

Oláh Gábor: Debreceni zendülők

alcím: Válogatott elbeszélések

Megjelenés: 1955

Sajtó alá rendezte: Durkó Mátyás

A belső rajzok: Móré Mihály

A borítórajz: Cselényi József

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: 539/246

Terjedelem: 15,4 (a/5) ív

Példányszám: 3150

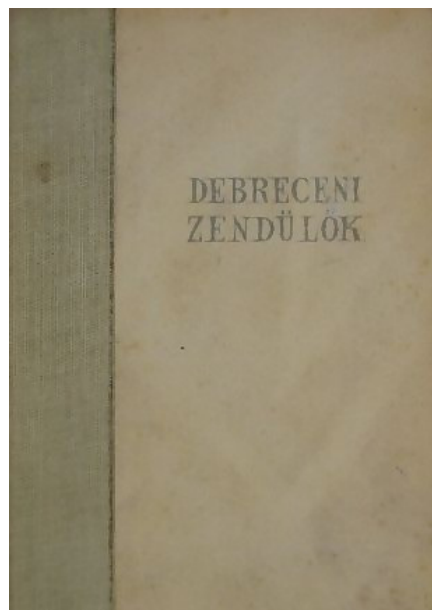
Ez a könyv az MNOSZ 5601-54és 5602-50 A szabványok szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955-2312-1

Felelős vezető: Patai István

A mű Oláh Gábor elbeszéléseiből nyújt egy válogatást, valamint emléket állít az írónak. Ez utóbbi látszik a könyv kinézetén, igényesen összeállított munka, valamint a tartalmon is. Szerkezete: címdoldal, verzó, Durkó Mátyás írása Oláh Gáborról, kortársak levelei, az író önéletrajza, elbeszélések, jegyzet, tartalom. Az elbeszéléseknél illusztrációkat is találunk, mely egy-egy jelenet elevenít meg a műből. A könyv címét az egyik elbeszélésről kapta.

Oláh Gábor költő és író (1881-1942) debreceni volt, itt született és itt élte le életét.

Kiss Tamás: Hajnal Hasad (regény)

Megjelenési év: 1955

A borítólapot és iniciálékat Menyhárt József a záródíszeket egykorú metszetek alapján Tar Zoltán készítette.

Felelős kiadó: a Megvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: D1/199

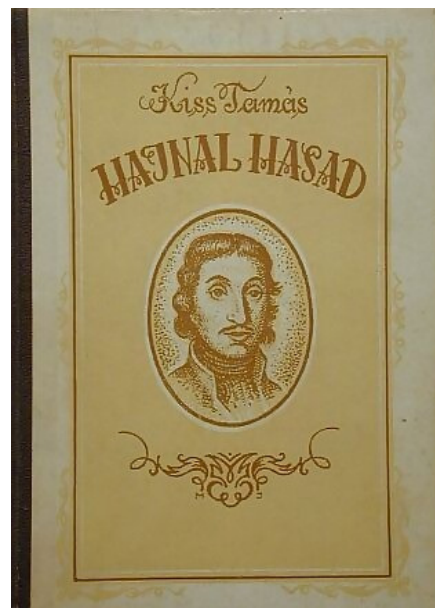
Terjedelem: 6,3 (A/5) ív

Példányszám: 4000

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és az MNOSZ 5600-50 A szabványok szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955-703-1 Felelős vezető: Patai István

A mű Csokonai Vitéz Mihály életének egy részét dolgozza fel, Kiss Tamás elbeszélése alapján. A mű szépen díszített mind a 11 fejezet első betűje díszes iniciálé és a mű közben is találunk kis illusztratív grafikákat (debreceni épületek, népviselet stb.). A mű tartalma alapján megint debreceni vonatkozású, mely már nem először fordul elő a kiadó művei között. Kiss Tamás Kisújszálláson született, debreceni egyetemen tanult az Alföld szerkesztője volt. Lírájában az alföldi nép és táj egyszerűsége jelent meg. A könyv az 5. megjelent munkája.(wiki).

Tóth Endre: A forrás dala / versek 1933-1955

Megjelenési év: 1955

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadvány száma: D. 2/257. Terjedelem: 4,5 (A/5) ív

Példányszám: 1150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 A szabványok szerint készült.

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955.1266-1 Felelős vezető: Patai István

A mű Tóth Endre 1933 és 1955 között írott verseit tartalmazza. Minden vers egymás után új oldalon következik időrendi sorrendben. Tartalom: címlap, versek, tartalomjegyzék, néhány sor a költőről. A könyv puha fedelű, borítón egy hegyről lezúduló forrás látható. 1914. november 17-én született. 1963-1975 között Alföld munkatársa volt. Több helyi és országos folyóiratban jelentek meg művei. Ez a könyv a költő 4. verseskötete.(wiki).

Csokonai Vitéz Mihály elegyes poétai munkái melyeket mint debretzeni diák írt (1789-1795)

Megjelenési év: 1955

Szerkesztette és a szükséges jegyzeteket írta: Juhász Géza

A kiadásért felel az „ALFÖLD” szerkesztőbizottsága

A szerkesztésért felel: Durkó Mátyás

A címlapokat és metszeteket az egykorú Csokonai kiadványok alapján készítette: Várkonyi Károly

A könyv terjedelme 19,75 (A/5) ív + 2 tábla

Megjelent 3000 példányban

Ez a könyv az MNOSZ 5601-50 A és 5602-50 Á szabványok szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1955-2868-1

Felelős vezető: Patai István

A könyv Csokonai halálának 150. évfordulójára készült és a városi tanács támogatásával valószínűsíthető. A kiadvány az Alföldi Magvető kiadó első két előzmény kiadásának egyike, ezért készült az Alföld szerkesztőbizottsága felügyelete alatt.

Gunda Béla: Néprajzi gyűjtőúton

Megjelenési év: 1956

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó igazgatója

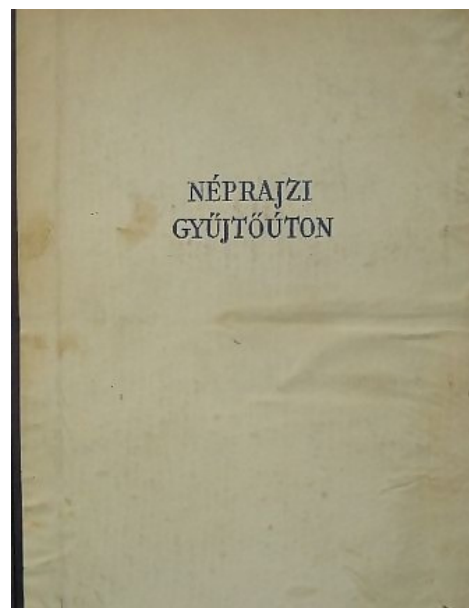
Felelős szerkesztő: Kónya Judit

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadvány szám: 937/174

Terjedelem: 10.75 A/5 ív

Példányszám: 1150

Ez a könyv az MNOSz 5601-54 és 5602-50 A szabvány szerint készült.

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1956 -1674-01- Felelős szerkesztő: Patai István

A mű Gunda Béla terepmunkáján átélt élményeket és tapasztalatokat meséli el. A mű nem részletező, csak fontosabb eseményeket és mozzanatokot meséli el. A mű jól illusztrált színes fotókat a leírások jobb megértéséhez rajzokat is találunk a könyvben. A mű felépítése, tartalom: címlap, bevezetés, a mű, irodalom, jegyzetek, tartalomjegyzék. Gunda Béla Temesfüzesen született 1911. december 25.-én és Debrecenben halt meg 1994. július 30. A Magyar Tudományos Akadémia tagja volt. Tanított a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem újonnan szervezett néprajzi tanszékén is. Ez a mű a harmadik megjelent önálló kötet. Borító dombornyomott, gerinc aranyozott betűkkel díszített.

A kötet szép, esztétikus darab és kellő emléket állít a költőnek. Az illusztrációk az akkori Csokonai korabeli kiadásokra hasonlítanak. Kemény, félbőr kötésű.

Tartalmi felépítése Csokonai portré, címlap (korabeli betűmintával), verző, művek (mind-egyik vers új oldalon kezdődik, tájékoztató, Csokonai lajstroma, mutató, szükséges jegyzések, tartalom.

7.3. 1956

A debreceni munkásmozgalom története

alcím: A munkásmozgalom szervezkedés kezdetétől a tanácsköztársaság leveréséig

Írták: Fésűs Lajosné Takács Emília, Irinyi Károly, Kónya Sándor, Merényi László, Oláh József, Szekeres Lászlóné Ormós Mária

Megjelenés: 1956

Szerkesztette: Dr. Varga Zoltán (egyetemi tanár, a történettudományok kandidátusa)

Szakmailag lektorálta: a Magyar Munkásmozgalmi Intézet (S. Vincze Edit, Fehér András)

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó Igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: 797/282

Terjedelem: 19 (A/5) ív

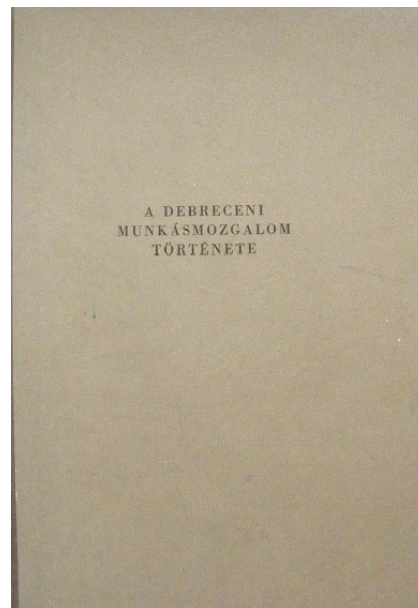
Példányszám: 1650.

MNOSZ 5601-54 és 5602-50

Alföldi Nyomda, Debrecen 688-5

Felelős vezető: Patai István

Történelmi munka, több kutató munkájából állt össze, akik még hallgatóként kezdték munkájukat. A mű tartalmát korszakolva egymás között osztották fel. A kötetet első kötetnek szánták. Témája a debreceni munkásmozgalom története. A címoldal és verző után Előszót olvas-

hatunk, melyből megtudhatjuk a munka elkészítésének bonyodalmait és a segítők személyét.
A mű tartalmilag 6 korszakra van bontva:

- kezdetek
- parasztság és munkásosztály harca
- 1908-tól első világháború kitöréséig
- első világháború első három éve
- első világháború utolsó évétől a tanácsköztársaságig
- proletárdiktatúra Debrecenben (1919 márc. 21-ápr. 23)

A kötet végén tartalomjegyzék olvasható. A könyv Keménykötésű, fűzött, gerincen cím aranyhatású színnel.

Kiss Tamás: Férfitánc

A könyvburkoló és a kötésterv Erdélyi János munkája.

Megjelenés: 1956

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó Igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Ellenőrző szerkesztő: Szombathelyi Ervin

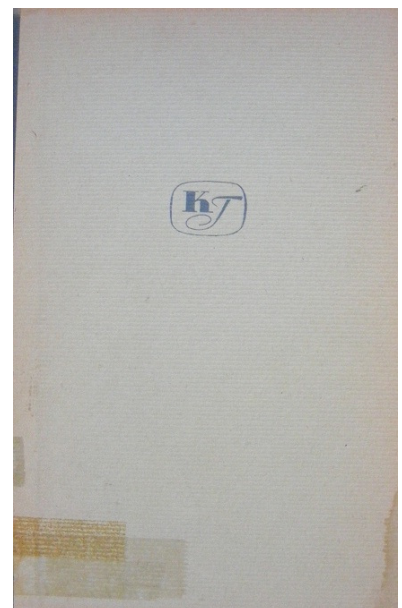
Műszaki vezető: Beck Péter

Műszaki szerkesztő: Gulyás Ignác

Kiadványszám: 307/177

Terjedelem: 5 (A/5) ív

Példányszám: 1150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 A szabvány szerint készült

Alföldi Nyomda, Debrecen. 2120-1956-1

Felelős vezető: Patai István

A verseskötet Kiss Tamás debreceni költő verseit tartalmazza. A Férfitánc című mű munkásságának 6. kötete.

A könyv a műveket fejezetekre tagolva csoportosítja:

- Korai ősz
- Alföldi rapszódia
- Férfitánc

Fejezetek címe egy a fejezetben található vers címe, míg a verseskötet a 3. fejezet nevéől kapta a címét.

A mű felépítése: címoldal, verzó, fejezetek és versek, költőről röviden(pár sor), tartalomjegyzék. A versek mindig új oldalon kezdődnek. Kemény kötésű, szolid kinézetű a könyv.

Danyi Gyula: Nyár elé

Megjelenés: 1956

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Csanádi Imre

Műszaki vezető: Beck Péter

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 A szabvány szerint készült

Kiadványszám: 168/210

Terjedelem: 3,4 (A/5) ív

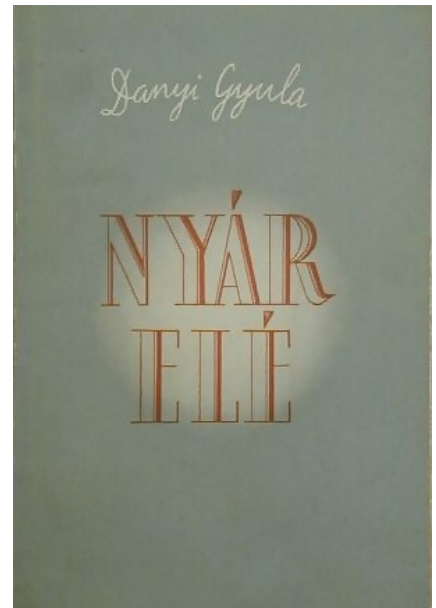
Példányszám: 1150

Alföldi Nyomda, Debrecen. 1956-698-1

Felelős vezető: Patai István

A verseskötet Danyi Gyula verseit tartalmazza. Címét az első versről kapta. A könyv puha, papír kötésű, egyszerű kiadás. Szerkezete: címdal, verzó, versek, a költő magáról, tartalom. A versek mindig új oldalon kezdődnek.

Danyi Gyula 1926 szept. 8. Nemtiben született Nógrád megyében, napszámos és bányászként dolgozott, tanulmányait már idősebben fejezte be. Versei rövidek, rímelnek, témájuk a mindennapi életből vett jelenetek.

Felsőtiszaí népmesék

Megjelenés: 1956

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: 304/280

Terjedelem: 25,5 (A/5) ív

Példányszám: 3150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50Á szabvány szerint készült

9478. Franklin Nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28.

Felelős: Vértés Ferenc

A könyv két Tiszaabökenyi cseléd meséit tartalmazza (Furicz János és Pályuk Anna), kiknek meséit feljegyezték így megmaradhattak az utókornak. A mű 60 mesét tartalmaz az alábbiak szerint csoportosítva:

- 24-ig tündérmesék
- 25-34-ig ördögi mesék
- 34-44-ig többi természetfeletti lényt tartalmazó mesék
- 45-47 természet magyarázó mesék
- 48-51-ig moralizáló történetek
- 52-60-ig valós mesék

A könyv felépítése: címoldal, verzó, mesék, utószó (Kovács Ágnes), tájszavak magyarázata, tartalomjegyzék. A mű hiánypótló, mert ezen történetek nagy részét nem ismerjük, mert a székely mesék jobban előtérbe kerültek.

Krúdy Gyula: Valakit elvisz az ördög

alcím: és más kisregények

Válogatta: Perepatits Antal

A bevezetőt Szauder József írta, Hincz Gyula rajzaival

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Ellenőrző szerkesztő: Szombathelyi Erwin

Műszaki vezető: Beck Péter

Kiadványszám: 944/172.

Terjedelem: 24,2 (A/5) ív.

Példányszám: 7150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 Á szabvány szerint készült

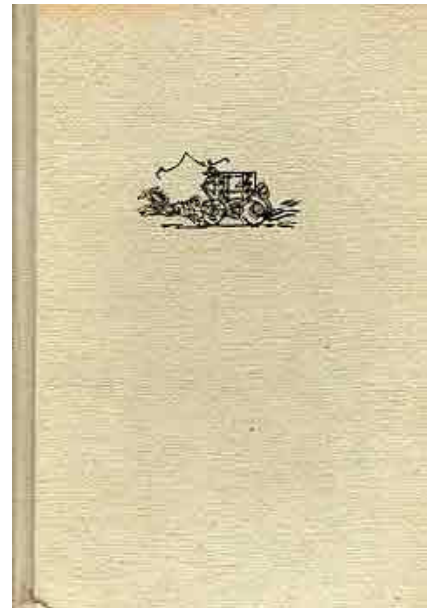
11254. Franklin Nyomda, Budapest

Felelős vezető: Vértés Ferenc

A könyv Krúdy Gyula utolsó, a szerkesztők szerint jelentős műveit adja közre:

- Régi szélkakasok között
- Valakit elvisz az ördög
- Etel király kincse
- Purgatórium.

A kötet címét, mint látható az egyik műről kapta. A kiadás próbál méltó emléket állítani a nagy múltú írónak. A címloldal és verzó után az előszóban a könyvben található művekről és Krúdy Gyuláról találunk leírást, elbeszélést (megemlékezést). A művek csak ez után következnek, mind egy-egy rajzos illusztrációval bevezetve, melyet Hincz Gyula készített. A kötet tartalomjegyzékkel zárul.

Egri Lajos: Rőzseláng

Megjelenés: 1956

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Durkó Mátyás

Ellenőrző szerkesztő: Szombathelyi Ervin

Műszaki vezető: Beck Péter

A védőboríték Cselényi József munkája

Kiadványszám: 516/88. Terjedelem: 23,2 (a/5) ív

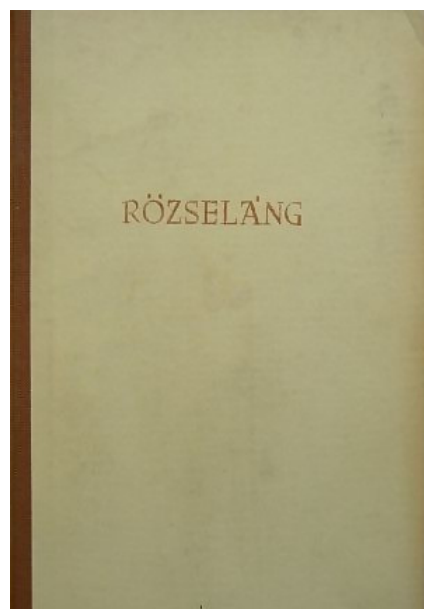
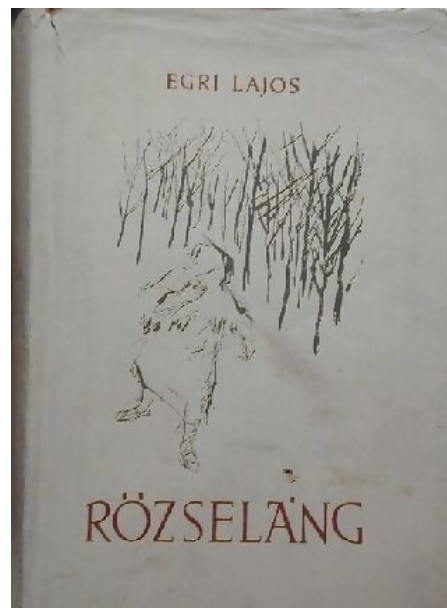
Példányszám: 4150

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 Á szabvány szerint készült

9479. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28.

Felelős: Vértés Ferenc

A könyv Egri Lajos író Rőzseláng című regényét 3 részes regényét tartalmazza. A kötet tartalomjegyzéket nem tartalmaz, egyszerű felépítésű.

7.4. 1957

Oláh Gábor válogatott költeményei

Megjelenés: 1957

A kötetet szerkesztette: Durkó Mátyás, Kiss Tamás, Tóth Endre

Előszót írta: Kiss Tamás

Jegyzeteket készítette: Durkó Mátyás

Felelős kiadó: a Magvető Könyvkiadó Igazgatója

Felelős szerkesztő: Szombathelyi Ervin

Ellenőrző szerkesztő: Durkó Mátyás

Műszaki vezető: Beck Péter

Műszaki szerkesztő: Murányi István

Kiadványszám: 1125

Terjedelem: 22 és negyed (A/5) ív

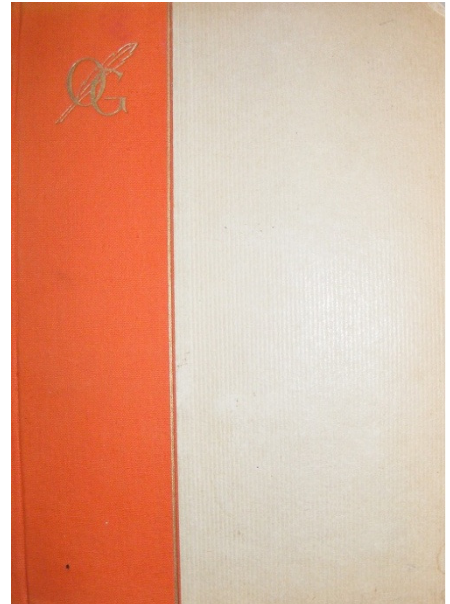
Példányszám: 2200

Alföldi Nyomda, Debrecen 1957-1259-1

Felelős vezető: Kovács Mihály

Verseskötet Oláh Gábor verseiből válogatva. Címoldal és verzó után az előszó olvasható, melyből sokat megtudhatunk a költőről 3 részre felosztva. E verseket az előszó szerinti 3 felosztásba sorolták be a költő korszakai szerint időrendben:

- 1894-1907
- 1908-1920

- 1921-1942

A versek után jegyzet majd tartalomjegyzék olvasható. A kötetben a jegyzetre az utalók a lap alján találhatóak. Utolsó oldalon kiadási és nyomdai adatok. A könyv keménykötésű a borító két fajta anyagú borítást kapott, a költő monogramja a borító fedelén a cím a gerincen arany hatású színben feltüntetve.

Oláh Gábor költő és író (1881-1942) debreceni volt itt született és itt élte le életét.

8. Összefoglalás

Szakdolgozat írása számomra is érdekesnek és hasznosnak bizonyult. Sok buktatót és egyéb tapasztalatot megismertem, amely a munkám során felmerült. Legközelebb ezeket már biztosan nem fogom elkövetni.

Örülök, hogy sikerült beszélnem Boda István költővel, a beszélgetésünk során számomra is érdekes és meglepő tényeket is mesélt, melyek közül sokat sikerült beépíteni a diplomamunkámba is.

Sajnálattal vettem tudomásul, melyet már a bevezetőben is említettem, hogy nem sikerült a megyei és az egyetemi könyvtáron kívül máshonnan érdemi dokumentumokat beszerezni és itt se mindent. Budapesten, ezek közül talán néhány beszerezhető lett volna, de nem volt alkalmam a fővárosba utazni. A megyei levéltárban se tudtak az Alföldi Magvetővel kapcsolatos dokumentumot biztosítani.

Sokat segített munkámban és viszonylagos irányadóm és vezetőm volt Durkó Mátyás Debreceni Szemle lapban megjelentetett tanulmánya, melyben hasznos forrásokat is megjelölt.

Érdekes volt számomra, de meglepetésként már nem ért - „mert dr. Bényei Miklós tanár úr már előre figyelmeztetett - a témával kapcsolatos kevés fellelhető munka.

Természetesen az már végképp nem lepett meg, hogy a kiadó nevének említésére senkitől se kaptam (még a témában estelegesen jártas személyektől se) visszajelzést arról, hogy ismernék a kiadót, de érdekes módon az általuk kiadott munkák egy részét vagy belőlük egy-egy példányt ismertek.

Próbáltam még keresni képeket, melyek színesebbé tehetnék volna szakdolgozatomat, de ide illőt a kiadóval kapcsolatban nem találtam.

*Nagy Sándor
2011.április*

9. Irodalomjegyzék

9.1. Könyvek

- 1) Debrecen története öt kötetben, 1-5. – Debrecen : 1984-1997.
- 2) Debrecen története, 7 : debrecen helytörténeti irodalma: válogatott bibliográfia / főszerk. Orosz István, szerk. Bényei Miklós. –Debrecen: 2002.
- 3) A cívis szellem nyomtatott hírnökei : írások a debreceni könyv- és lapkiadás történetéről / Bényei Mikós. – Debrecen: 2007.

9.2. Tanulmányok, cikkek

- 4) A debreceni Alföldi Magvető Könyvkiadó tevékenysége, eredményei, tanulságai / Durkó Mátyás. = Debreceni Szemle, 1985. 2.sz. 87-116.p.
- 5) Alföldi Magvető. – In: Irodalmi Újság, 1955. 40.sz. 7.p.
- 6) Próbálkozások Debrecenben / Mocsár Gábor. – In: Alföld, 1957 tavasz 102-103.p.
- 7) Könyvkiadásban is tovább lépünk a kultúra demokratizálásának az útján. – In: Szabad Nép, 1956. 256.sz. 4.p.
- 8) Megyénk kulturális életéről: részletek a megyei aktíván tartott előadásból / Taar Ferenc. – In: Alföld, 1955. 4.sz. 103.p.

9.3. Folyóiratok

- 9) Alföld. – Debrecen, 1954-1957.
- 10) Irodalmi Újság. – 1954-1957. (bírálatok a kiadó által kiadott munkákról)
- 11) Szabad Nép. – 1954-1957.
- 12) Társadalmi Szemle. – 1954-1957.

9.4. Internetes, elektronikus források

- 13) Magvető Kiadó / Wikipedia - http://hu.wikipedia.org/wiki/Magvető_Könyvkiadó
- 14) A magyar felnőttoktatás kiemelkedő alakjai a XII. század második felében / Szilágyi Szilvia - <http://feek.pte.hu/kozep/index.php?ulink=1353>
- 15) Kiss Tamás / Wikipedia - [http://hu.wikipedia.org/wiki/Kiss_Tamás_\(költő\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Kiss_Tamás_(költő))
- 16) Tóth Endre / Wikipedia - http://hu.wikipedia.org/wiki/Tóth_Endre

17) Oláh Gábor / Wikipedia - http://hu.wikipedia.org/wiki/Oláh_Gábor

10. Mutatók

10.1.Személyek

Baranyi Imre: 18	Fésűs Lajosné: 27
Bartha János: 15	Gulyás Ignác: 28
Beck Péter: 21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34	Gulyás Pál: 10
Benkő István: 18	Gunda Béla: 26
Bényei József: 10	Hegedűs Mária: 8
Boda István: 8, 15, 21, 36	Hincz Gyula: 32
Borsodi Gyula: 10	Illyés Gyula: 15
Császár Klára: 5, 8	Irinyi Károly: 27
Cselényi József: 23	Jovánovics Miklós: 8
Cselényi József: 33	Juhász Géza: 10, 15
Csokonai Vitéz Mihály: 25	Juhász Gyula: 20
Danyi Gyula: 16, 30	Kádár Zoltán: 10
Dr. Varga Zoltán: 27	Kalász László: 10, 16
Durkó Mátyás: 6, 8, 11, 13, 17, 20, 21, 24, 25, 27, 31, 32, 34, 36	Karácsony Sándor: 13
Egri Lajos: 9, 10, 11, 33	Kardos György: 8
Erdélyi János: 28	Kardos Pál: 15
Eszterhazy Erzsébet:15	Kiss Tamás: 8, 10, 18, 20, 24, 28, 29, 34
	Koczogh Ákos: 10, 15, 16

Kónya Judit: 26	Perepatits Antal: 32
Kónya Sándor: 27	Rácz Károly: 10
Kovács Kálmán: 18	Steka Éva: 16
Kovács Mihály: 34	Sütő András: 17
Krúdy Gyula: 9, 32	Szabó Dezső: 15
Menyhárt József: 20, 24	Szabó István: 15
Merényi László: 27	Szabó Lőrinc: 16
Morcsányi Géza: 8	Szauder József: 32
Móré Mihály: 23	Szekeres Lászlóné: 27
Móricz Zsigmond: 13	Szemetkay József: 15
Murányi István. 34	Szenes Róbert: 21
Németh László: 15	Szombathelyi Ervin: 9, 28, 32, 33, 34
Oláh Gábor: 10, 13, 23, 34, 35	Takács Emília: 27
Oláh József: 27	Tar Zoltán: 24
Ormós Mária:27	Tóth Béla: 5
Patai István: 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30	Tóth Endre: 8, 10, 18, 19, 24, 25, 34
	Vértés Ferenc: 31, 32, 33

10.2.Intézmények

Magyar Dolgozók Pártja: 6

Szépirodalmi Könyvkiadó: 7

Magvető Könyvesbolt: 7

Libri: 7

Líra Könyv Zrt.: 7

Ságvári endre Főiskolás Népi Kollégium: 13

Építők folyóirat: 16

Csokonai kör: 17

Tiszatáj: 19

Maygar Tudományos Akadémia: 26

Mygar Munkásmozgalmi Intézet: 27

Tiszántúli Magvető: 6, 7

Dunántúli Magvető: 6, 7

Kossuth Lajos Tudományegyetem: 13, 26

Franklin Nyomda: 11, 18, 31, 32, 33

Alföld folyóirat: 11, 16, 17, 19, 20, 25

Alföldi Nyomda: 11, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 34

Magyar írók Szövetsége: 6, 17, 21

11. Köszönetnyilvánítás

Ebben a fejezetben szeretném megköszönni mindazok segítségét és munkáját, mellyel az én katasztrófát segítették és a szakdolgozatom elkészültéhez hozzájárultak!

Köszönöm témavezetőmnek **dr. Bényei Miklós** Tanár Úrnak segítségét és munkáját és, hogy segített elindítani a kutatásomat a helyes úton!

Ezennel szeretném megköszönni **Boda István** költőnek, hogy vállalta az interjút és annak véglegesítésében és javításában is nagy segítséget nyújtott!

Köszönöm a **Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár** dolgozóinak a szíves munkáját, kiemelten a helytörténeti osztály dolgozóinak!

Végül szeretném minden más személynek a közreműködését, akikkel a kutatásaim során összefutottam!